

Seurakuntatervehdys⁺

LAPPEENRANNAN EVANKELIS-LUTERILAISET SEURAKUNNAT | lappeenrannanseurakunnat.fi | nro 3/2023

Pelastajat vesillä

sivut 8–9

SAATTOHOITOYSTÄVÄ ON TÄRKEÄ TUKI

sivu 6

VAPAAEHTOISET KOHTAAVAT NUORIA

sivut 14–15

sivut 3–5

Uudet kasvat
esittelyssä

sivu 9

Lehmuspapit
kesän katukuvassa

sivu 12

Sound of Faith
-kuoro Lontoossa

sivu 16

Luottamushenkilö
Jarmo Piispanen

”Iloitkaa aina Her-
rassa! Sanon vielä
kerran: iloitkaa!”

FIL 4: 4

Seurakunta- tervehdys[†]

31.5.2023, TOUKOKUU
56. vuosikerta

JULKAISIJA
Lappeenrannan seurakuntayhtymä

PÄÄTOIMITTAJA
Laura Hienonen

TOIMITUSSIHTEERI
Eija Fabritius
puh. 040 3126 818
eija.fabritius@evl.fi
Koulukatu 12, PL 45
53101 Lappeenranta

TOIMITUSNEUVOSTO
Eija Fabritius, Atso Suopanki,
Keijo Martikainen,
Juha Eklund ja Marja Talikka

Lehteä jaetaan maksutta koti-
talouksiin. Lehteä on mahdollista
myös tilata kotiin maksutta
seurakuntayhtymän viestinnästä.

Painosmäärä 48 000.
Seuraava numero ilmestyy 6.9.
Lehteen tulevat aineistot
voi toimittaa osoitteeseen
eija.fabritius@evl.fi 14.8. mennessä.

**LAPPEENRANNAN
EV. LUT. SEURAKUNNAT[†]**

KANNEN KUVA
Eija Fabritius

PAINO
Lehtisepät Oy, Kouvolan paino

ILMOITUSMYynti:
KAAKON VIENTINTÄ OY /
MEDIAMYYNTI ETELÄ-KARJALA

Kirsi Ala-Outinen puh. 040 6485 973
Katja Broms puh. 040 6694 253
Tarja Karhu puh. 040 0854 661
Riku Kontio puh. 040 6755 649
Eetu Partanen puh. 040 6825 610
Maarit Vento puh. 040 5540 036
Myyntijohtaja
Marja Niemikoski puh. 044 7381 417

sähköpostiosoite
etunimi.sukunimi@media.fi

Suuri ilo

Tunnustan: Euroviisut
ovat kevääni kohokoh-
ta. Tässä fanituksessani
Suomen menestyminen
ei ole mitenkään tär-
keää. Tänä keväänä oli silti iha-
naa seurata Käärijä-hypetystä
ja sen mukanaan tuomaa Suo-
men euroviisuhistorian toisek-
si parasta tulosta. Suomenkie-
linen Cha cha cha rikkoi monia
ennätyksiä. Kaikki eivät kappale-
esta pitäneet, se on aina sel-

”Me kaikki
tarvitsemme
elääksemme
myös iloa.”

koraamatussamme opetuslas-
ten toimintaa taivaaseenastumi-
sen aikana ja sen jälkeen kuva-
taan näin: ”He kumartuivat maa-
han asti ja osoittivat hänelle
kunnioitustaan, ja sitten he rie-
mua täynnä palasivat Jerusale-
miin.” (Luuk. 24: 52) Tämä riemu
on siis samanlaista suurta iloa,
kuin mistä enkeli jouluyönä il-
moitti.

Uskomme ytimessä on ilosa-
noma ja ilo, mutta aivan liian

usein me teem-

me siitä synkkää

ja ikävää. Sel-

vää on, että elä-

mässä ja maail-

massa on huo-

lia ja murhei-

ta. Niille ja nii-

den käsittelemi-

selle on aika-

sa ja paikkansa. Me kaikki tarvit-
semme elääksemme myös iloa.
Ilonaiheita on erikokoisia, pieniä
ja suuria. Juuri nyt luomakun-
ta antaa parastaan, kun saamme
ihastella kasvun ihmeitä ja ve-
den liplatusta. Lomailevat saa-
vat mahdollisuuden levätä. Eri-
lasiin tapahtumiin kokoontuvil-
le suodaan yhteyttä ja vuorovai-
kutusta.

Helluntaina olemme muista-
neet Pyhän Hengen vuodatta-
mista maailmaan. Yksi Juma-
lan Hengen hedelmistä elämäs-
sämme on ilo. Me saamme iloita
ja riemuja. Se on Jumalan lah-
ja. Toivon, että tänä kesänä huo-
maat pienet ilonaiheet ympäril-
läsi. Toivon, että muistat myös
suuren ilon, ilosanoman Vapah-
tajasta. Se on meille kaikille yh-
teinen.

LAURA HIENONEN
päätoimittaja
Lappeenrannan seurakunnan
kappalainen

vaikka toinen uskoisikin eri tavalla.
Ensimmäinen helluntai merkitsi ra-
jojen ylittämistä ja liittymistä toisiin.
Helluntai kutsuu meitä kaikkia rakenta-
maan yhteyttä ja luottamusta.

SEPPE HÄKKINEN
Mikkelin hiippakunnan piispa

Sari Toikka aikoo nauttia kesästä palkattomalla vapaalla, koska uudessa työssä ei ole vielä ehtinyt kertyä lomapäiviä.

UUSI KASVO

Uusi työ löysi tekijänsä

Kun Lappeenrannan seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto viime vuonna lakkautti täyttämättä olleen henkilöstöpäällikön viran, päätettiin tilalle perustaa hallintopäällikön virka.

Hallintopäälliköksi valit-
tiin 16 hakijan joukosta
joutsenolainen kauppa-
tieteiden maisteri **Sari**
Toikka, 53. Hän siirtyi toukokuu-
sa Lappeenrantaan Ruokolah-
den seurakunnasta, jossa hän toi-
mi kaksi ja puoli vuotta talous-
päällikkönä. Hallintopäällikön vi-
rassa Toikka hoitaa erilaisia hal-
linnollisia ja henkilöstöön liitty-
viä tehtäviä.

— Kun työhön kuuluvat myös
henkilöstöasiat, niin se on kuin
palvelutehtävä.

Toikka aikoo kesän alussa tu-
tustua talon tapoihin ja katsoa
sitten, mitä asioita on tarpeen
lähteä kehittämään. Hän opiske-
li palvelumuotoilua vuoden ajan
Lapin yliopistossa Etelä-Karjalan

kesäyliopiston kautta.

— Siinä korostetaan sitä, että
kehittämiseen otetaan mukaan
henkilöstö ja luottamushenkilöt.

Hän on ollut aina innokas opis-
kelijä. Ylioppilaaksi valmistumi-
sen jälkeen hän opiskeli merko-
nomiksi, oli työelämässä kym-
menen vuotta ja valmistui sitten
tradenomiksi. Vuonna 2004 hän
valmistui LUT-yliopistosta kaup-
patieteiden maisteriksi tietojoh-
tamisen maisteriohjelmasta. Hän
on lisäksi ollut vajaan vuoden
mittaisessa henkilöstö- ja työ-
hyvinvoinnin asiantuntijakoulu-
tuksessa Tampereen yliopistossa,
johon sisältyi työharjoittelu Väy-
lävirastossa.

— Perehdyin heidän etäko-
kouksiinsa ja virtuaalitiön osaa-

misen kehittämiseen. Tämä oli
ennen koronaa. Silloin ei arvan-
nut, että siitä tulisi vähän myö-
hemmin hyvin ajankohtainen
aihe.

”Kun työhön
kuuluvat myös
henkilöstöasiat,
niin se on kuin
palvelutehtävä.”

SARI TOIKKA

Hän on myös lukenut yritysju-
ridiikkaa ja henkilöstöpäällikön
tutkintoon liittyviä asioita Mark-
kinointi-instituutin ja Lappeen-

rannan teknillisen yliopiston lisä-
kursseilla.

**Monipuolinen
työhistoria**

Lappeenrannan seurakuntayh-
tymä on Toikalle entuudestaan
tuttu, sillä hänellä on yhteensä
12 vuoden kokemus luottamus-
henkilötehtävistä toimittuaan
Joutsenon seurakuntaneuvostos-
sa sekä yhteisessä kirkkoneuvos-
tossa ja yhteisessä kirkkovaltuus-
tossa. Ruokolahdella hän toimi
asianvalmistelijana ja -esittelijä-
nä sekä sihteerinä kirkkoneuvos-
tossa ja -valtuustossa.

— Sieltä tulee myös vahva
osaaminen siihen, miten hallin-
nolliset kokoukset toimivat seu-
rakunnissa.

Jukka Kosonen

Toikka on tottunut olemaan
toissa isossa työyhteisössä.
Hänen pitkäaikaisin pestinsä oli
Stora Enso Metsällä, missä hän
toimi johdon assistenttina vuosi-
na 2004–2018.

— Monipaikkaisessa organi-
saatiossa työskenteli noin 500
henkilöä ja toimialueena oli koko
Suomi. Siellä olin muun muassa
henkilöstö- ja työhyvinvointiteh-
tävisissä, kehittämis- ja mallinta-
misprojekteissa, sisäisessä vies-
tinnässä, tekemässä sidosryhmä-
yhteistyötä ja hallinnollisia teh-
täviä. Siellä olikin paljon samoja
asioita kuin tässä uudessa viras-
sa, Toikka toteaa.

”On aina parempi,
kun asioihin
on useampi
näkökulma.”

SARI TOIKKA

Asiakaspalvelutehtävissä Toik-
ka on työskennellyt mm. kunnal-
la, metsä- ja metalliteollisuusyri-
tyksissä sekä Suomen pääkonsu-
linvirastossa Pietarissa.

Hän tietää jo jossakin määrin,
mitä haasteita tuleva syksy tuo
tullessaan.

— Uusi kirkkolaki tulee työllis-
tämään hallinnollisella puolella
kaikkia seurakuntia, esimerkiksi
uusi hallintosääntö.

Mökkeilyä kesällä

Toikka asuu Joutsenossa oma-
kotitalossa kahdeksanvuotiaan
labradorinnoutajansa kanssa.
Itseään hän kuvailee ulospäin
suuntautuneeksi, helposti lähes-
tyttäväksi ihmiseksi, jolla on po-
sitiivinen asenne.

— Ystävät varmaan kuvailisivat
minua nauravaiseksi ja iloiseksi.

Toissa olen aktiivinen tiimpelaa-
ja ja tykkään toimia ryhmässä. Se
on aina parempi, kun asioihin on
useampi näkökulma.

Toikka on innokas neuvoja ja
vuoden aikana valmistuu useam-
pi sukkapari. Kesän puuhiin lu-
keutuvat koiran kanssa metsäs-
sä liikkumisen ohella esimerkiksi
nurmikon leikkaaminen ja kukki-
en hoitaminen omassa puutar-
hassa. Hän käy läheisellä isänsä
mökillä saunomassa ja uimassa.

— Siellä voi seurata vesilintu-
jen poikasten kasvua ja tehdä
pienitä remonttia. Nämä ovat
hyvää vastapainoa tietokonetyö-
kentelylle.

ATSO SUOPANKI

Mika Kolehmainen

SARJAKUVA

TEHDÄÄN RAKKAUDEN KAKSOIS-KÄSKYN LAIMINLYÖNNISTÄ RIKOS

JO KAUAN kristillisiin perusarvoihin nojanneen kotimaamme tulevaisuudesta tehdään parhaillaan tärkeitä linjauksia, kun hallitusneuvottelut ovat täydessä vauhdissa. Raamattu on kaikessa monitulkintaisuudessaan kömpelö väline lain-säädännön valmisteluun, mutta ydinsanomaltaan iso kirjamme on sangen oiva ohjenuora myös poliitikoille. Kultaisten säännön ja rakkauden kaksoiskäskyn kiteyttämät teemat tuntuvat kuitenkin unohtuvan hallitusneuvottelujen melskeessä turhan helposti.

Erityisen huolissaan kristityt ovat Säätytalolta viime viikkoina kaikuneesta tarpeesta "laajentaa" sananvapautta. Näyttää siltä, että seuraavan neljän vuoden ajan valtaa maassamme käyttää huomattava määrä ihmisiä, jotka kokevat, ettei mitään saa enää sanoa. Todellisuudessa mitä vaan saa sanoa -kadulla ja internetissä saa julistaa niin rakkauden kaksoiskäskyä kuin solvata lähimmäistään, mutta erona on sananvapauden käytöstä koituvat seuraukset.

On varmaa, että maamme tasokas tuomioistuin ei nyt eikä tulevaisuudessaan jaa yhtäkään rangaistusta heppoisin perustein. Yksikään kansalainen ei

Kesälauluillat

Lappeenrannan kirkon portailla klo 18, Mannerheiminkatu 1 (Sateen sattuessa kirkon alasilissa)

ke 7.6. Riparilaulut
ke 5.7. Viisikielinen
ke 2.8. Virsikirjan lisävihko

LEIKKAA ILMOITUS TALTEEN!

HAUTAKIVET

KAIVERRUKSET

KULTAUKSET

YM. ALAN TYÖT

KIVIKOKKO OY
Pikkalanlahtenkatu 4, 53500 Lpr,
puh. 458 1874, 0400 909 084
www.hautakivi.com

Persoonallinen Pikku Putiikki

PG-fashion

Riiva Vaintola
puh. (05) 451 2195
Oksasenkatu 8, Lpr

Kutsuttu palvelemaan

Helatorstai oli juhlapäivä Lappeenrannan seurakunnalle, sillä silloin vihittiin Lappeenrannan seurakuntapastorin virkaan ensimmäinen teologian maisteri 14 vuoteen. Janika Pitkänen on Lappeenrannan seurakunnan tuorein pappi. Keskustelimme Janikan kanssa joitain päiviä ennen hänen pappisvihkimystään.

Janika Pitkänen teki vuoden alkupuolella teologian opintoihin kuuluvaa harjoittelua Lappeenrannan seurakunnassa. Siihen aikaan hänellä ei ollut vielä ajatusta, että hän asettuisi asumaan Lappeenrantaan. Harjoittelun aikana hän kuitenkin tykästyi Lappeenrantaan siinä määrin, että kun virka avautui, oli asia sillä selvä.

— Lappeenranta on ihana paikka ja lappeenrantalaiset ovat ottaneet minut lämpimästi vastaan, Pitkänen sanoo.

— Ihmiset täällä ovat erilaisia, intohimoisia. Karjalaisuus tuntuu kotoiselta.

Pitkänen on alun perin Helsingistä mutta on asunut välillä opiskeluiden vuoksi Joensuussa.

Suvun musta lammas

Kun Pitkäseltä kysytään, miltä pappisuus tuntuu, naurahtaa hän iloisesti ja toteaa, että tämän uuden identiteetin kanssa joutuu vielä tekemään vähän työtä.

— Olen lapsesta asti ollut kiinnostunut uskonnoista ja erityisesti kristinuskosta. Lukion aikana selvitin niistä enemmän ja kristinuskon on aina tuntunut niistä kaikista luontevimmalta. Kun lähdin opiskelemaan teologiaa, lähdin selvittämään kuka tämä Jumala on, josta olin kuullut rippikoulussa.

Pitkäsen elämänpolku johti hänet Itä-Suomen yliopistoon opiskelemaan teologiaa. Hän ei osaa nimittää yksittäistä hetkeä, jolloin pappiskutsumus selkiytyi hänelle.

Reetta Karjalainen

Teologian maisteri Janika Pitkäsen vihki pappisvirkaan Mikkelin hiippakunnan piispa Seppo Häkkinen.

Ajatus kasvoi ajan myötä.

— Jollain syvemmällä tasolla tiesin kyllä mihin suuntaan olin menossa, koska tein klassiset kiellet jo ensimmäisinä opiskeluvuosina. Vaikka jouduin kyllä tenttaamaan kreikan kieltä useammassa otteessa, nauraa Pitkänen.

Hänen pappiskutsumuksensa on kasvanut vähitellen ja hän kokee, että on saanut kaikissa vaiheissa rohkeisuutta siihen, että suunta on ollut oikea. Pitkäsen toteaa, ettei hänen sukunsa ole erityisesti "kirjollinen" ja joillekin vaati vähän aikaa tottua hänen kutsumukseensa.

— Voi sanoa, että olen meidän suvun musta lammas, Pitkäsen nauraa.

Tehtävä, jolla on merkitys

Kun Pitkäseltä kysytään pappisviran suurimpia haasteita, vastaa

Papinhakumatkalla Mikkelissä

AIKA HARVA seurakuntalainen on elämässään osallistunut pappisvihkimymessuun. Helatorstaina siihen tarjoutui mahdollisuus, kun Lappeenrannan seurakunta teki retken Mikkelin tuomiokirkkoon uuden papin **Janika Pitkäsen** pappisvihkimykseen.

Papiksi vihittävän on oltava jumalaapelkäävä ja kristillisestä elämästään tunnettu konfirmoitu kirkon jäsen, joka on suorittanut teologian maisterin tutkinnon. Lisäksi papiksi vihittävä tarvitsee vokaation eli kutsun seurakunnalta. Janikan lisäksi helatorstain messussa vihittiin papeiksi neljä muuta teologia hiippakunnan eri seurakuntiin. Hiippakunnan ja Tuomiokirkon väen lisäksi messun tehtävissä oli kirkkoherrat niistä seurakunnista, joiden palvelukseen uudet papit oli kutsuttu. Lappeenrantaa edusti kirkkoherra **Hannu Haikonen**.

Vihkimymessun kulku tuo mieleen sekä konfirmaation että avioliiton solmimisen. Konfirmoitavilta ja avioliittoon vihittäviltä kysytään alttarilla tahtomista. Pappisvihkimyksessä tahtomista kysytään peräti neljä kertaa. Tahdotteko Jumalan avulla pysyä lujina tässä kirkon uskossa ja vahvistaa siinä seurakuntalaisia? Tahdotteko kolmiyhenteisen Jumalan nimessä ryhtyä pappisvirkaan ja hoitaa sitä oikein ja uskollisesti Jumalan sanan ja kirkkomme tunnustuksen mukaisesti? Tahdotteko julistaa ja opet-

taa evankeliumia puhtaasti, jakaa sakramentteja Kristuksen asetuksen mukaisesti ja hoitaa pappisvirkaa kirkkomme järjestyksen mukaan? Tahdotteko edistää kaikkea, mikä rakentaa seurakuntaa, ja elää niin, että olette esikuvana seurakunnalle?

Nelinkertaisten tahdon-sanojen jälkeen piispa **Seppo Häkkinen** vihki teologit papeiksi. Sen jälkeen papeille puettiin stolat ja kasukat ja heidät siunattiin pappisvirkaan apostolisen perinteen mukaan kätentpäällepanemisella ja rukouksella.

Seurakuntalaiset **Else** ja **Päivi** olivat erittäin vaikuttuneita messusta. Mikkelin tuomiokirkon kauliit, korkeat holvit, piispan juhla-asu ja sauva sekä upea musiikki tekivät messusta juhlahavan. Messun alkaessa Else ja Päivi olivat pohtineet, mitkä kankaat tai ryijyt on aseteltu alttarin kaarelle. Kankaiden merkitys kävi ilmi, kun pappisviran tunnukset eli niskan taakse laitettava stola ja viittamainen kasukka puettiin uusien pappien ylle. Erityisen mieleenpainuva hetki oli stolan pukeminen ja siihen liittyvät Jeesuksen sanat: »Ota minun ikeeni harteillesi. Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt.» (Matt. 11:29–30).

Päivistä ja Elsestä tuntui tärkeältä olla mukana heti ensimmäisestä päivästä oman kotiseurakun-

Reetta Karjalainen

Piispa Seppo Häkkinen ja papiksi vihityt Topi Rautiainen, Janika Pitkänen, Charlotta Ihebon, Sofia Holopainen ja Matilda Hangasmaa.

nan papin matkalla. Päivi kiteytti tunteen, joka oli varmasti yhteinen kaikille vihkimymessuun osallistuneille lappeenrantalaisille. Saimme olla ikään kuin hakemassa omaa pappia kotiin, siunaamassa häntä ja toivottamassa hänet tervetulleeksi.

Pappisvihkimyksessä piispa kehotti seurakuntalaisia näin: Rakkaat kristityt. Nämä Jumalan palvelijat on vihitty pappisvirkaan.

TAKSI SAIMAA

- PAIKALLINEN, PALVELEVA TAKSI

TAKSI-keskus 0200 60 400
(1,08€/puhelu+1,01€/min)

KELA-taksi 0800 555 123
(Maksuton)

JO VUODESTA 1928

Yksilöllistä palvelua yli 94 vuotta

TOLVANEN OY

HAUTAUSTOIMISTO JA KUKKAKAUPPA

Kauppakatu 53, Lappeenranta • puh. 453 0568
kukkakauppa.tolvanen@kymp.net • hautaustoimistotolvanen.fi
Voit tilata myös verkkokaupassa www.ekukka.fi

LaatuJalka

Merja Kosonen
Puh. 044 972 5048
www.laatuJalka.fi

Jalkojen hoitoa
koti- ja laitokseen
Omaishoidon palvelusetelituottaja

Mirjamin Kukka

HAUTAUSTOIMISTO - KUKKAKAUPPA

KAUPPAKATU 49, PUH. 05-453 1604, 045 128 9360
mirjaminkukka@gmail.com, www.mirjaminkukka.fi

Suomen Kivivalmiste Oy:n hautakiviedustus

Savitaipaleen Kukka ja Hautaus Oy

Peltoinlahdentie 32 Puh. 040 718 6153
www.savitaipaleenkukkahautaus.fi

Jalkaterapeutti (AMK) Soile Ruhtinas

040 414 2988
Karjalantie 25, Lauritsala (R-Kioskin talo)

UNOHTUMATON ELÄMYS!

Lukemattomia vaihtoehtoja, on mistä valita

Riistouttava hierontaa selän, hartioiden, niskan ja pään alueelle.

Kliiniset jalkahoidot.

Savilämpöä, kokohierontaa, vyöhyketerapiaa, hermorata-hierontaa ja aromattista kylpyä.

Mielenrauhaa mm. kivi-hieronnalla ja aromattisella hönyrsuikulla.

Hae paras wire! FYSIOWIRE

Tietäjänkatu 2, Lappeenranta | p. 020 7497 660

REETTA KARJALAINEN

Pixabay

VAPAAEHTOISTOIMINTA

Kuolevan ystävänä

Saattohoitoystävä on tärkeä rinnalla kulkija kuolevan viimeisinä viikkoina. Etelä-Karjalassa koulutetaan ensi syksynä saattohoidon vapaaehtoisia hoivakoteihin.

Ilmari Pulli toimi vapaaehtoisena Puumalan seurakunnan diakoniatyön ystäväpalvelussa, kun vuonna 2015 hän pyydettäessä suostui mukaan seurakunnan ja SPR:n yhteistyönä järjestämään saattohoidon vapaaehtoisikoulutukseen.

— Kyllähän minulla oli pelkoja ja ennakkoluuloja, että mitä se on ja kestäkö minä sitä.

Koulutus koostui kahdesta eri ajankohtana järjestetystä, tiiviistä kurssipäivästä. Pääkouluttaja tuli Helsingistä Terhokodista, jossa hänellä oli pitkä kokemus saattohoitotyöstä. Koulutuksessa avattiin osallistujille esimerkiksi, mitä saatto- ja palliatiivinen hoito on, miten kuoleva potilas kohdataan ja miten tämän luona ollaan.

— Kävi ilmi, että saattohoidon vapaaehtoinen ei olekaan varsinaisesti saattohoitaja, koska saattohoitotyön lääketieteelli-

sen puolen hoitavat lähihoitajat, sairaanhoitajat ja lääkärit. Se ei kuulu lainkaan vapaaehtoiselle, vaan tämä on ennen kaikkea ystävä, Pulli kertoo. Taustalla on ajatus, ettei kenenkään kuolevan tarvitsisi olla lopputaipaleellaan yksin.

”Huomasin, että sillä on merkitystä, että tulen käymään.”

ILMARI PULLI

Saattohoitoystävän ei tarvitse pitää puheita tai muutenkaan suorittaa mitään. Tämä tarjoaa toiselle läheisyyttä ja aikaa, ja keskustelut ovat täysin luottamuksellisia. Jos potilas haluaa

puhua kuolemasta, siitä puhutaan hänen kanssaan rehellysasti ja suoraan.

— Melkein heti ensi kättelyssä asiantuntija luennoi, että ette sievistele, ala lepertelemään tai käyttämään kuolemasta kiertoilmaisuja.

Arvokas kuolema

Vapaaehtoinen kutsutaan usein paikalle siinä vaiheessa, kun potilaalla on vain muutama viikko elinaikaa. Pullin mukaan tällaisessa tilanteessa, jossa toisen luona tulee käytyä lähes joka päivä, voi syntyä luottamuksellinen ystävyssuhde.

— Kuoleva ihminen on uskottoman hieno siinä, että hän ei yleensä esitä enää mitään. Hänen ei tarvitse näytellä tai päteä, hän on ihan rehellinen oma itsensä. Sitten kun se luottamus syntyy, niin se on ihmeellistä. Sitten voi

vain olla toisen lähellä. Pullin aluksi kokemus huoli siitä, miten hän selviytyisi saattohoitoystävä, osoittautui turhaksi.

— Se rikastuttaa niin paljon elämää ja auttaa näkemään sen, mikä elämässä lopulta on arvokasta ja tärkeää.

Ensimmäinen täysin yksinäinen potilas nosti hänen mieleensä iskulauseen kurssilta: ”Jokaisen ihmisen oikeutena on arvokas kuolema.” Miehellä ei ollut ketään sukulaista tai tuttavaa, joka olisi käynyt katsomassa häntä. Hänelle oli annettu pari, kolme viikkoa elinaikaa ja vain sairaanhoitajat kävivät vaihtamassa tippaa tai antamassa lääkettä.

— Silloin tuli mieleen, että voi hyvänen aika, kuinka monta tällaista ihmistä joutuu kohtaamaan elämän päättymisen yksin. Huomasin, että sillä on merkitystä, että tulen käymään ja olen siinä lähellä, katsotaan toisiamme silmiin ja jutellaan.

”Asukkaamme kyllä vaistoavat sen, kun joku on lähellä.”

HANNELE MÄNTYNYEN

Vapaaehtoinen on harvoin paikalla itse kuoleman hetkellä, eikä se ole tavoitteenaakaan.

— Kahdesti on käynyt niin, että kun olen päässyt kotiin, ei mene kuin tunti tai kaksi, niin sairaanhoitaja soittaa, että nyt ei tarvitse enää tulla, nyt hän on kuollut pois.

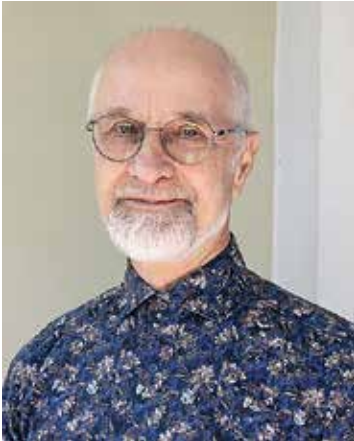
Vapaaehtoisia arvostetaan

Savitaipaleella vanhusten palvelusumista tarjoavassa Suvannossa on ympärivuorokautisia asukkaita, jotka viettävät talossa viimeiset päivänsä.

— Moni on ottanut tämän kodikseen ja tarvitsee niin paljon apua, että hoidamme heitä ihan loppuun saakka, kertoo Suvannon pian eläkkeelle siirtyvä osastonhoitaja **Hannele Mäntynen**.

Hän iloitsee tulevasta saattohoidon vapaaehtoisikoulutuksesta. Vapaaehtoisten läsnäolo on tärkeää saattohoidossa oleville, jotta näiden ei tarvitsisi olla yksin.

— Kuolema on varmasti monelle saattohoidossa olevalle pelottava asia.

Aili Pulli

Ilmari Pulli asuu nykyään Imatralla, missä hän on mukana diakoniatyön järjestämässä vapaaehtoisessa ystävätoiminnassa.

Hoitajapulan vuoksi vapaaehtoiset ovat olleet kullannarvoisia myös yöaikaan, jolloin talossa on vain yksi yöhoitaja.

— Asukkaamme kyllä vaistoavat sen, kun joku on lähellä, pitää kädestä kiinni ja puhuu.

Vaikka vapaaehtoinen ei osallistu hoitoon, on hänestä suuri apu, kun hän voi kutsua hoitajan antamaan kipulääkitystä tai vaihtamaan saattohoitettavan asentoa. Mäntynen kokemuksen mukaan vanhuksia ei haittaa, vaikka entuudestaan tuntematon ihminen on ystävänä heidän viimeisinä aikoinaan.

— Monesti lähiomaisia ei enää ole, tai nämä itsekin ovat niin vanhoja, ettei voi ajatellaakaan, että he tulisivat paikalle.

Saattohoidossa olevien lapset puolestaan usein kokevat lähellä kuolemaa olevan vanhemman näkemisen pelottavaksi.

— He haluavat muistaa sen hyvän ajan.

ATSO SUOPANKI

Kiinnostuitko saattohoidon vapaaehtoistoiminnasta?

- Infotilaisuudet seurakunnissa ke 6.9. klo 17.
- Haastattelut järjestetään viikolla 39.
- Tehtävään saa lyhyen koulutuksen, joka järjestetään Imatralla.
- Lisätietoja: sairaalapastori Pia Haikonen, pia.haikonen@evl.fi / 040 3126 812.

PASI SALOMAA JA
PIA HAIKONEN

Jukka Kosonen

Lappeenrannan sankarihautausmaahan laskettiin Kaatuneiden muistopäivänä 48 tunnistamattoman sotilaan jäänteet 26 pienessä arkussa. Tapahtuma oli valtakunnallinen.

Valtakunnalliset sankarihautajaiset ja muistojumalanpalvelus Lappeenrannassa

Lappeenrannassa pidettiin kaatuneiden muistopäivänä valtakunnalliset sankarihautajaiset, joissa siunattiin ja haudattiin 48 tunnistamattoman sotilaan jäänteet Lappeenrannan sankarihautausmaahan.

Haudatuista sankarivainajista noin puolet oli löydetty Taipaleen taisteluissa kaatuneista. Puolustusvoimien kadetit laskivat 26 pientä arkkua tapahtuman arvokkaassa ja muistoja herättävässä hetkessä hautausmaahan puiden siimeksessä olleeseen yhteishautaan. Siunaamisen toimitti kenttärovasti **Markus Korpela**. Siunaamistehtävässä häntä avustivat Maavoimien kenttärovasti **Sanna Timonen**, Maasotakoulun sotilaspastori **Juuso Sikiö**, kirkkoherra **Mika Lehtola** ja kirkkoherra **Hannu Haikonen**.

Siunaamista ja hautaan laske-

mista seurasi hautausmaalla ja sen ympäristössä satoihin henkilöihin noussut yleisö. Musiikkiesityksistä vastasi Rakunasoittokunta.

Valtioneuvoston puolesta muistosanat puhui kansliapäällikö **Esa Pulkkinen**. Hän laski myös valtioneuvoston seppeleen. Seppeleet laskivat myös puolustusvoimat, eri veteraanijärjestöt, Kaatuneiden Omaisten liitto, Lappeenrannan seudun veteraanijärjestöt, Vapaaehtoisetsijat, Sotavainajien muiston vaalimis-yhdistys, Lappeenrannan seurakuntayhtymä ja Lappeenrannan kaupunki.

Seppeleen laskun jälkeen lähetettiin seppelpartiot eri sankarivainajien muistomerkeille. Sen jälkeen yleisö pääsi nauttimaan kaupungin tarjoamat, Sotilas-

vit kaupungintalon edustatorilla. Kahvitukseen muodostui pitkä yleisöjono.

Kaatuneiden muistopäivän jumalanpalvelus pidettiin Marian kirkossa. Lähes täydelle kirkkoon kokoontuneelle yleisölle toimi liturgina piispa **Seppo Häkkinen**. Avustajana toimi kirkkoherra **Mika Lehtola**. Saarnan pitänyt kenttärovasti Markus Korpela muistutti ihmisen hyvyydestä jopa vihollisia kohtaan silloin, kun viimeiset sotilaat poistuivat sodan päättyessä menetetyistä Käkisalmen kaupungista. Kirkkoon järjestäytyi ennen jumalanpalveluksen alkua eri järjestöjen lippulinna. Musiikista vastasivat Karjalan Laulu-Veikot ja Rakunasoittokunta. Kanttorina toimi **Riina Tölli**.

KEIJO MARTIKAINEN

Jukka Kosonen

Kaatuneiden muistopäivän jumalanpalvelus pidettiin Lappeen Marian kirkossa.

LAPPEENRANNAN KIRKOSSA PUHUTTIIN NYT SURUSTA

LAPPEENRANNAN KIRKOSSA järjestettiin lauantaina 22.4.2023 järjestyksessään 2. puhutaan kuolemasta -teemapäivä. Päivän pääpuhujana oli tutkija TET (Hoitotiede) **Anja Terkamo-Moisio**. Hän käsiteli aiheetta ”Jokaisen suru on suurin.”

Päivän ohjelmaan kuului myös järjestöpaneeli aiheesta ”erilaiset surut”, jossa panelistit vastasivat etukäteis-

kysymyksiin ja yleisö sai myös esittää kysymyksiä. Järjestöpaneelistien edustajina oli myös kokemusasiantuntijoita. Seurakunnan tervehdyksen esitti kirkkoherra **Hannu Haikonen**.

Seurakunnan lisäksi paikalla olivat edustajat Käpy rystä, Mieli rystä, Huoma rystä ja Irti huumeista rystä. Seurakunta ja järjestöt olivat koonneet kirkon alasaliin näyttelypisteet, joissa oli esillä erilaisia jaettavaa materiaalia teemapäivään liittyen. Päivän aiheista oli mahdollista keskustella yksityisemmin tilaisuuden päätöskahveilla.

Yleisöä keväisenä päivänä oli mu-kavasti ja päivän anti oli aiheen ras-

kaudesta huolimatta positiivinen. Aiheita pidettiin erittäin tärkeinä käsitellä ja Anja Terkamo-Moisioin puhuttua sekä paneelia kiiteltiin. Useampi osallistuja sanoi päivän olleen tärkeä hetki osana omaa surutyötä. Moni päivässä mukana ollut sai jakaa myös yhteisesti omia kokemuksiaan.

Molemmista järjestetyistä teemapäivistä saatu palaute kannustaa tilaisuuden järjestäjiä organisoimaan myös 3. puhutaan kuolemasta -teemapäivän. Se on suunniteltu pidettäväksi lauantaina 18.11.2023. Aiheena tullee olemaan ”kulttuurin vaikutus suruun ja surutraditiot”. Aiheesta pe-rehdytään mm. eri kulttuureista tu-

levien tapoihin käsitellä kuolemaa ja surua.

Tilaisuuksien järjestämisestä on vastannut Lappeenrannan seurakuntayhtymän työntekijöistä työryhmä, johon kuuluvat sairaalapastori **Pia Haikonen**, diakoni **Solli Hämäläinen-Mujo**, erityisi diakoni **Ari Tuomikoski** ja diakoni **Pasi Salomaa**. Lisätietoja tulevasta teemapäivästä tai toiveita käsiteltävistä aiheista voi esittää työryhmän jäsenille. Yhteystiedot löytyvät seurakuntien verkkosivuilta.

SIELUN MAISEMAA ETSIMÄSSÄ

Onko sinulle joku paikka maailmassa niin rakas, että voisit kutsua sitä sielunmaisemaksi?

Sielunmaisema-sanaa käytetään monissa eri yhteyksissä, yleensä sillä viitataan sellaiseen maisemaan, joka tuntuu kodilta ja jossa voit tuntea olevasi rauhassa. Onko sielunmaisemasi viikkaan kaupungin syke, Pohjanmaan lakeudet, lomakohde Välimerellä, tunturimaisema Lapissa vai ihan vain tämä kotoinen Saimaa saarineen, luotoineen ja poukamiehin.

Joskus sielunmaisema määritellään niin, että se on paikka, jossa olet syntynyt ja kasvanut.

Minulle oma sielunmaisemani ei ole pääkaupunkiseutu, vaikka olenkin ylpeä vantaalainen - varsinkin nyt kun ymmärsin, että olemme Suomen Euroviisu-edustaja Käärijän kanssa lähes samoilla kylillä kasvanee. Minulle sielunmaisema on Lapin tuntureilla ja kirkkaiden purojen äärellä, mutta se on myös tämä Saimaa, joka meitä täällä Lappeenrannassa piirittää.

Olen onnellinen siitä, että saan asua juuri täällä. Paikassa, jossa on tilaa hengittää, jossa vihreys valtaa koko näkökentän ja jossa Saimaan raikas tuuli vilvoittaa. Olen löytänyt Taipalsaaren Kattelussaa-resta oman sielunmaisemani. Vanhan 1903 valmistuneen maatilan päätaloineen, aittoineen ja navetoineen. Ja kyllä, tietenkin juuri sen sielunmaiseman, eli Saimaan ääreltä.

Olen myös onnellinen tietystä periksiantamattomuudesta. Jo kauan sitten haaveissani syntyi paikka omasta maatilasta, jossa saa elää rauhassa ja jossa on tilaa hengittää. Jo yli kymmenen vuotta sitten sanoin, että jonain päivänä haluan omistaa kaltaisen paikan, jossa nyt saan asua. Paikan, jossa ihmisillä ja koirilla - ehkä jonain päivänä hevosillakin on tilaa. Paikan, jossa on historiaa ja mielenkiintoisia ihmiskohtaloita.

Unelmista kiinni pitämällä on ihmisen elämänsä valtava rooli. Unelmien konkreettiseksi tekeminen vaatii kuitenkin usein paljon uhrauksia. Olen itse uhrannut monia asioita, jotta voisin asua ja elää näin. Mutta uhraaminen on kannattanut ja nyt olen kiinni unelmissani. Sielunmaisemani olkoot tässä elämän vaiheessa Saimaa, jota voin ihailta navettani isosta ikkunasta. Isoon ikkunaan muodostuu poikkipuista myös risti - se kertoo myös minulle siitä armosta ja kaikkivaltiaan Jumalan huolenpidosta elämäni jokaisessa vaiheessa.

HELENA MERILÄINEN

Helena työskentelee pappina Lauritsalassa ja hassuttelee Villa Ketveleessä

► Tutustu Villa Ketveleeseen: www.villaketvele.fi

Helena Meriläinen

Elias Altarriba ja Toni Kolhonen myöntävät vapaaehtoistoiminnan muodostuneen jo elämäntavaksi.

VAPAAEHTOISTOIMINTA

Harrastuksena meripelastustoiminta

Vesillä liikkujien turvana toimii Suomen Meripelastusseuran paikallisyhdistysten vapaaehtoiset pelastajat. Näin myös Saimaalla.

Tapaan Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaan puheenjohtajan **Elias Altarriban** ja koulutusvastaava **Toni Kolhosen** seuran aluksen Williamiehen kannella Lappeenrannan satamassa. Maakrapuna haluan kuulla, mitä kaikkea meripelastustoiminta - tai tässä tapauksessa järvipelastus pitää sisällään.

Altarriba kertoo Suomen Meripelastusseuran toiminnan perustuvan 58:aan alueelliseen yhdistykseen, joista Etelä-Saimaan yhdistys on yksi. Toiminta-alueena on Lappeenrannan ja Taipalsaaren alue. Yhdistyksellä on tällä hetkellä käytössä 3 vesikulkuneuvoa, joista Williamies on isoin ja tärkein - jos niin sopii sanoa. Aluksia käytetään luonnollisesti tarpeen ja olosuhteiden mukaisesti, joten kaikilla on oma tärkeä roolinsa.

Pääalus Williamies vaatii vähintään kolmen hengen koulutetun miehistön voidakseen lähteä satamasta. Kolhonen ja Altarriba vakuuttavat, että toistaiseksi miehistö on aina löytynyt. Aktiivirintä on noin 25 henkilöä, joista löytyy lähtijät myös hälytyksille.

Olemme luvanneet pelastuslaitokselle 30 minuutin varoajan

ja siinä ajassa meidän tulee olla lähtövalmiina, Altarriba toteaa. Yhdistys auttaa myös kiireetömissä vesillä sattuneissa haaveissa tai ongelmassa. Kokeneet vesillä kuljijat tietävätkin Trossi-palvelun ja puhelinnumeron, josta kiireettömät avunpyynnöt ohjataan alueella toimivalle yhdistykselle.

”Olemme luvanneet pelastuslaitokselle 30 minuutin varoajan ja siinä ajassa meidän tulee olla lähtövalmiina.”

ELIAS ALTARRIBA

— Mikäli kyse ei ole henkeä uhkaavasta tai muutoin pelastuslain määrittelemästä hätätilanteesta, laskutamme esim. kiireettömistä hinauspalvelusta veineilijöitä. Saadut varat ohjataan suoraan kuluihin peittämiseen. Monet aktiiviveineilijöistä ovatkin Trossi-jäseniä, jolloin palveluista ei peritä maksua. Lappeenrannas-

sa trossijäseniä on tällä hetkellä noin 750, joka kuvastaa sitä, että toiminta on aika hyvin tiedossa. Altarriba korostaa, että nämä jäsenmaksut ovat erittäin tärkeässä roolissa toiminnan ylläpitämisessä. Auttajat eli henkilöt eivät saa palkkaa eikä palkkioita, mutta kalusto vaatii jatkuvaa huoltamista, puhumattakaan polttoaineen kulutuksesta, joka on paljon, kuulen.

Ammattimaista toimintaa harrastuspohjalta

Meri- tai tässä tapauksessa järvipelastustoiminta on vapaaehtoisluonteestaan huolimatta ammattimaista toimintaa. Uudet jäsenet koulutetaan asteittain kohti kansimiehen pätevyyttä.

— Monille tulee yllätyksenä se, miten paljon tämä vaatii aikaa ja harjoittelua, Kolhonen sanoo. Hänen mukaansa säännöllisellä harjoittelulla ja viikottaisiin harjoituksiin osallistumalla keväällä aloittanut voi syksyllä edetä kansimieheksi. Siis sellaiseksi, joka lasketaan minimimiehistöön. Harjoittelijoita ei tällaisiksi vielä lasketa.

— Koulutamme toimimaan veneessä ja vedessä. Meillä on

myös valmiudet pintapelastukseen, ensivastetoimintaan, sammutustöihin ja hinaukseen. Käytännössä lähes kaikkeen, mitä vesillä tai rannoilla voi tapahtua, Kolhonen kertoo.

Ensivastetoiminnan yhdistys aloitti viime keväänä. Tällä hetkellä yhdistyksellä on 12 ensiauttajakoulutuksen käynnistä henkilöä.

— Olemme osa ensihoitajajestelmää samalla tavoin kuin sopimuspalokunnat ovat maaseudulla, Kolhonen täsmentää. — Käytännössä lomaa tästä harrastuksesta on joulun ja tammi-kuun, Kolhonen naurahtaa.

— Heti helmikuun alusta aloitamme teoriaharjoittelun ja jäiden lähdettyä siirrymme vesille.

Harrastus siis vaatii sitoutumista ja jatkuvaa tietojen ja taitojen päivittämistä ja... aikaa. Kuulen, että puheenjohtaja Altarriba on ollut mukana toiminnassa 10 vuotta ja Kolhonen kertoo aloittavansa 16. kautta.

— Tää on vaan kivaa, mukava porukka ja saa auttaa ihmisiä, Altarriba tiivistää.

Kolhonen allekirjoittaa edelliset ja lisää toiminnan olevan jonkinlainen elämäntapa. Hän toteaa myös, että kyseessä on halpa harrastus; rahaa ei pala, mutta aikaa kyllä.

— Me haluamme mukaan sellaisia ihmisiä, joilla on mahdollisuus ja halu sitoutua harjoitteluun ja olemaan mukana toiminnassa - partioidessa ja hälytystehtävissä, Kolhonen mainitsee.

Altarriba täydentää, ettei mitään erityistaitoja tarvita, riittää että on uimataitoinen ja perusterve. Ja luonnollisesti vesillä olemisesta pitää tykätä.

— Myöhän aloitetaan ihan perusasioista eli kuinka pysyt veneessä ja jos tiput, kuinka selviät. Harjoittelua vedessä toimi-

mista ja aluksen turvallisuusju- tut, Kolhonen täsmentää. Koulutukset aloitetaan vuosittain keväällä. — Tämän vuotinen koulutus on jo alkanut, mutta mikäli kiinnostuit, seuraa yhdistyksen verkkosivuja ja somekanavia, Kolhonen vinkkaa.

Nykyäise lehmuspappia hihasta

Kaikki seurakuntien työntekijät saavat toimia kesällä lehmuspappina.

”Koulutamme toimimaan veneessä ja vedessä.”

TONI KOLHONEN

50-60 tehtävää vuodessa

Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry:llä on vuosittain noin 50-60 tehtävää. Altarriba sanoo, että siinä on tekemistä riittävästi 25 hengen porukalle. Sekä Altarriba että Kolhonen sanovat, ettei nykyisin pähteillä ole mitään merkittävää roolia veneilyturmissa. — Pidän hyvänä uudistuksena tuota ensivastetoiminnan aloittamista. Me saatamme päästä ensimmäisenä paikalle jos saaressa sattuu sairauskohtaus tai muu onnettomuus ja voimme tehdä tilannearvion ja aloittaa henkeä pelastavat toimenpiteet, Altarriba toteaa.

Mikä veden varaan joutuneen ihmisen sitten yllättää - varsinkin jos niitä pelastusliivejä ei ole puettu päälle? Molemmat pelastajat toteavat lähes yhteen ääneen, että veden kylmyys.

— Meillä Suomessa on aina kylmät vedet, riippumatta kuinka hellesä olisi, Kolhonen muistuttaa. — Toinen on välimatkat. Ne ovat vesillä paljon pidemmät kuin mitä silmä sanoo.

Katselen Karhusaarta, joka näyttää olevan aivan sataman vieressä, kivenheiton päässä. Sinne on kuulemma matkaa toista kilometriä. Perusuimataidolla - joka on 200 metriä uimahalliolosuhteissa mitattuna - sellaista matkaa ei uida. Ollaan siis varovaisia vesillä - jaetaan vapaaehtoista pelastustoimintaa, kukin omalla tavallaan.

EIJA FABRITIUS

Eija Fabritius

Williamies-aluksen varustuksiin kuuluvat tutkan ja navigointilaitteiston lisäksi pelastusmiini ja ensivastetoimintaan tarvittavat varusteet, majoitustilat 4:lle hengelle, keittiö ja wc-tilat. Vene on aina lähtövalmiudessa lyhyellä varoitusajalla.

Lappeenrannan seurakunnan kirkkoherra Hannu Haikonen lehmuspappina.

LEHMUSPAPIT

ottaa kuvan naispapistasta, Junell nauraa.

Jutun juurta

Syyt, joista lehmuspapin juttusille tullaan, vaihtelevat suuresti. — Joillakin ihmisillä tulee tosi syvällisiä keskusteluja sairauksista tai kuolemasta, joidenkin kanssa jutellaan säästä ja joskus autetaan turisteja löytämään paikkoja.

Työntekijät voivat pukea lehmuspapin paidan silloin, kun siihen on muilta tehtäviltä aikaa. Lehmuspapin voi monena kesänä. Hänen mukaansa lehmuspapin ensisijainen tehtävä on olla saatavilla.

”Juttelemaan voi tulla matalalla kynnyksellä.”

ULLA JUNELL

— Olennaista on, että ihmiset näkevät, että seurakunta on tavoitettavissa ja juttelemaan voi tulla matalalla kynnyksellä. Keran kirkossa luokseni tuli henkilö, joka oli nähnyt lehmuspapin. Vaikka hän ei ollut mennyt juttelemaan tälle, tuli hänelle siitä mieleen, että seurakunnassa voi käydä juttelemassa.

Paikallisten lisäksi lehmuspappi kohtaa kesäisessä Lappeenrannassa usein myös turisteja. — Monta kertaa on käynyt niin, että turistit ovat halunneet

ATSO SUOPANKI

USKON PERUSTEITA – ARJEN RIIPIKOULU

RAAMATUN SYNTY

PSYKOLOGI ja teologian tohtori **Ville Mäkipellon** ja väitöskirjatutkija **Paavo Huotarin** teos *Sensuroitu – Raamatun muutosten vaiettu historia* herätti kevään aikana vilkasta keskustelua. Kirjoittajien tarkoitus oli kertoa Raamatun käsikirjoitusten rikkaasta historiasta tieteellisellä otteella mutta kepeästi ja uusiin näkökulmiin haastaen. Tämä antoi medialle mahdollisuuden raflaaviin otsikoihin ja käsittelytapaan. Jotkut kokivat pyhän kirjansa häväistykksi, toiset saivat vettä myllyynsä ateistisen kritiikin levittämiseksi. Itse hämmästelin kumpaakin.

Jokaiselle Raamatun syntyhistoriaa tuntevalle on selvää, ettei Raamattu ole tippunut taivaasta sellaisenaan, eikä varsinkaan omalla äidinkielellä kirjoitettuna. Raamatun kaanon on kristillisten kirjoitusten kokoelma, joka muotoutui kristittyjen kesken yleisesti luetuista ja auktoriteettina pidetyistä teksteistä. Raamatun kaanon syntyi pikkuhiljaa, vuosisatojen kuluessa. Raamattu on noin tuhannen vuoden aikana kirjoitettu kirjasarja.

Meidän kirkkomme käyttää Raamattua, jossa on 66 kirjaa, joista Vanhaan testamenttiin kuuluu 39 alun perin hepreankielistä ja Uuteen testamenttiin 27 alun perin kreikankielistä kirjaa. Toisenlaisiakin Raamattuja on: esimerkiksi katolilaisten ja ortodoksien Raamattuun sisältyvät myös niin sanotut apokryfikirjat. Alkuperäisiä tekstejä ei ole tallella, on vain lukemattomia kopioita ja käännöksiä. On ymmärrettävä, että kopioiminen ja kääntäminen on inhimillistä hommaa. Samalla me ajatelimme, että Jumala itse puhuu meille Raamatussa ihmisten kielellä. Raamattu sisältää Jumalan erityisen ilmoituksen, joka ei ole löydettävissä muualta.

Raamattu on maailman käännetyin kirja. Keskiajalla lännen kirkon Raamatuksi vakiintui latinankielinen Vulgata. Reformaation myötä Raamattua alettiin kääntää kansankielille. Koko Raamattu saatiin suomeksi vuonna 1642. Tällä hetkellä käytössä oleva kirkkoraamattu on vuodelta 1992. Suomen Pipliaseura on julkaissut vuonna 2020 Uuden testamentin uuden käännöksen UT2020:n, ja parhaillaan on tekeillä Vanhan testamentin uusi käännös VT2028, jonka tarkoitus on valmistua viiden vuoden kuluttua.

Minulle tämä kaikki kertoo juuri siitä, että Raamattu on elävää sanaa. Sitä on luettava ja tutkittava yhä uudelleen erilaisissa elämän- ja maailmantilanteissa. Sen kanssa on painittava. Raamatusta löytyy monenlaista. Joistakin suurista linjoista voimme olla yhtä mieltä, mutta tulkinnan ja painotuksen mahdollisuuksia on lukemattomia. Kun joskus puhutaan "Raamatun mukaan elämisestä", mietin, mitä ihmettä se tarkoittaa.

Kristittyjen kesken voimme huolehtia ennen kaikkea omasta raamattusuhteestamme. Jokaisen on itse löydettävä vastaukset omiin kysymyksiinsä. Lukutaito ja omalle äidinkielelle käännetty Raamattu antaa meille mahdollisuuden tähän. On suostuttava siihen, että painotamme eri asioita. Toisen uskon kyseenalaistaminen on aina loukkaavaa. Sanan on elettävä meidänkin keskellämme.

LAURA HIENONEN

Jukka Kosonen

Lappeenrantalainen Kaisu Häkkinen kokee rukouksen olevan sielulle yhtä välttämätöntä kuin hengitys on ruumiille. – Lappeenrannan ja Kaakkois-Suomen puolesta on tärkeä rukoilla. Odotan, että Kristus-päivässä rukoillaan, ja sitten me katsomme, mitä Jumala tekee.

RUKOUSTAPAHTUMA

Kristus-päivä kannustaa rukoukseen

Lappeen kirkossa vietetään 2.9. Kristus-päivää teemalla Ylistän Herraa. Tapahtumaan odotetaan satoja rukoilijoita.

Kesälahtelainen **Esa Kosonen** osallistui vuonna 2008 Suomen ensimmäiseen Kristus-päivään Turku-hallissa. Tuo päivä muutti hänen elämänsä. – Koin rukousherätyksen. Sen jälkeen rukouksistani on tullut säännöllistä, mitä se ei aiemmin ollut.

Lisäksi Kosonen koki saaneensa kutsun levittämään "Turun tulta" myös kotiseudullaan. Hänen aloitteestaan Kristus-päiviä on järjestetty vuosittain eri puolilla Itä- ja Kaakkois-Suomea. Syyskuussa on Lappeenrannan vuoro.

Luvassa on paljon yhteistä rukousta ja laadukasta musiikkia. Puhepuolesta vastaavat muun muassa Hengen uudistus kirkossamme ry:n toiminnanjohtaja **Timo Pöyhönen**, pastori ja rukousohjoittaja **Jukka Jämsén**, pastori **Mika Tuovinen** Mission Europesta, Lappeen evlut. seurakunnan kirkkoherra **Mika Lehtola**, Lappeenrannan helluntaiseurakunnan pastori **Mika Turunen** sekä Lappeenrannan vapaaseurakunnan pastori **Pekka Tuomaala**. Tilaisuudessa kuullaan myös piispa **Seppo Häkkinen** videotervehdys.

Rukous on sielun hengittämistä
Kristus-päivää on valmisteltu rukouksessa. Yksi tapahtuman esirukoilija on lappeenrantalainen eläkeläinen **Kaisu Häkkinen**, joka kokee rukouksen olevan sielulle yhtä välttämätöntä kuin hengitys on ruumiille. Häkkinen on saanut elämän-

sä aikana monenlaisia rukousvastauksia. Yksi niistä liittyy erääseen Kroatian-matkaan. – Selkäni kipeytyi kaksi viikkoa ennen reissua, ja kipu vain paheni. Kysyin Jumalalta, voinko lähteä istumaan lentokoneeseen ja busseihin.

”Näin suurta innostusta ei joka paikkakunnalla ole ollut kuin Lappeenrannan seurakunnilla.”

ESA KOSONEN

Vastauksen hän sai lukiesaan **Corrie ten Boom**in kirjaa, josta nousi lause "et voi tietää Jumalan vastausta, ellet nouse lentokoneeseen". Häkkinen päätti lähteä matkalle. Lentokoneessa hän joutui bosnialaisen miehen viereen. Matka kului keskustellessa miehen kanssa Jeesuksesta, selkäkipu hävisi ja koneen vaihtokin onnistui ongelmitta.

Uupuneelle tuli apu
Myös Savitaipaleella asuva **Ilkka Rautiainen** odottaa mielenkiinnolla Kristus-päivää. Hänelle rukous merkitsee muun muassa turvaa ja lohtua. – Aikanaan olin valttavan uupunut, ja rukoilin apua. Olimme juuri muuttaneet vanhaan kansakouluun, ja oli olo, etten jaksais. Kun eräänä iltana menin ulos 30 asteen pakkaseen, tuli

valtava Pyhän Hengen vakuutus: "Katso puita ja tähtiä, katso itseäsi. Minä olen luonut kaiken."

Rautiainen valtasi lepo: joku häntä isompi näkee hänen asiansa. Siitä alkoi muutos, jonka lääkäritkin havaitsivat kuukautta myöhemmin. Esa Kosonen, Kaisu Häkkinen ja Ilkka Rautiainen pitävät tärkeänä kristittyjen yhteistä rukousta Suomen puolesta. Kosonen arvelee tapahtuman vetävän helposti satoja rukoilijoita Lappeen kirkkoon.

– Näin suurta innostusta ei joka paikkakunnalla ole ollut kuin Lappeenrannan seurakunnilla, Kosonen kiittelee.

TEA IKONEN

Kristus-päivä Lappeen kirkossa

- Virittäydy läsnäoloon -ilta pe 1.9. klo 20
- Ylistän Herraa -päjäjuhlala 2.9. klo 12
- Majatalo-iltala 2.9. klo 18
- Järjestäjät: Kristus yhdistää ry, Hengen uudistus kirkossamme ry, Lappeenrannan evlut. seurakuntayhtymä, Lappeenrannan helluntaiseurakunta ja Lappeenrannan vapaaseurakunta
- Lisätietoja: kristusyhdistaa.fi

PEKKA SÄRKIÖ JA MARI PARKKINEN ETENEVÄT MIKKELIN PIISPANVAALIN TOISELLE KIERROKSELLE

VT. KIRKKOHERRA Pekka Särkiö ja kirkkoherra **Mari Parkkinen** etenivät toiselle vaalikierrokselle torstaina 25.5. pidetyssä Mikkelin hiippakunnan piispanvaalissa. Alustavan ääntenlaskennan mukaan Särkiö sai 25,9 prosenttia (256) ja Parkkinen 45,2 prosenttia (447) annetuista äänistä. Äänestysprosentti oli 88,6. Mikkelin piispanvaalin toinen kierros Pekka Särkiön ja Mari Parkkinen kesken käydään 16.6.2023. Toisen kierroksen ehdokaiden

välinen vaalikeskustelu järjestetään Mikkelissä Kauppakeskus Stellassa torstaina 8.6.2023 kello 18. Keskustelu striimataan hiippakunnan YouTube-kanavalla. Uuden piispan on määrä aloittaa virassaan 1. syyskuuta 2023. Arkkipiispa Tapio Luoma vihkii hänet piispan virkaan Mikkelin tuomiokirkossa sunnuntaina 3. syyskuuta.

► **Lue lisää piispanvaalista:** www.mikkelinhiippakunta.fi/piispanvaali/

Jukka Kosonen

Kanttori Seija Tapanaiselle luovutettiin erityisansiomerkki Lappeenrannan kirkossa.

KIRKKOMUSIIKKI

Kanttori Seija Tapanaiselle erityisansiomerkki

LAPPEENRANNAN seurakunnan kanttorina vuodesta 2001 toiminut **Seija Tapanainen** on saanut Suomen Kirkkomusiikki-liitto ry:n erityisansiomerkin. Tapanainen sai erityisansiomerkin pitkäjänteisestä työstään kirkkomusiikin parissa. Se luovutettiin hänelle messun yhteydessä sunnuntaina 7.5., jolloin käynnistyi kirkkomusiikkiviikko. Tapanainen on johtanut Lappeenrannan seurakunnan kamarikuoroa vuodesta 2008.

– Olen todella kiitollinen erityisansiomerkistä, joka tuli minulle täytenä yllätyksenä. Tuntuu hyvältä, että tällaista kirkkomusiikkityötä seurakunnassa arvostetaan, hän kiittelee.

Ennen Lappeenrannan seurakunnassa aloittamista hän toimi 15 vuotta (1985–2000) kanttorina Lemmin seurakunnassa, jossa hän ylläpiti neliäänistä virsilaulua.

ATSO SUOPANKI

TOIVON IKKUNA MAAILMALLE

Avoinna kesällä ma-pe klo 10-15

Käsintheityjä kortteja ym. käsitöitä. Suruadresseja. Luomu / reilun kaupan tuotteita, Onnenpussin suolasaijuat. Kaupan tuotto seurakuntien lähetystyön hyväksi.

Valtakatu 32, Lappeenranta

LAPPEENRANNAN EV.LUT. SEURAKUNNAT⁺

Kesän tilaisuuksia Lappeen seurakunnassa

Lappeen Marian kirkko avoinna 5.6.–6.8. päivittäin klo 10–18, Valtak. 35. Suljettu pe 23.6. **Lounasmusiikki** keskiviikkoisin 31.5.–30.8. klo 12 Lappeen Marian kirkossa, Valtakatu 35. **Lappeenrannan musiikkiopiston kesämuusikot** 6.–16.6. ma-ti, to-pe klo 12 Lappeen Marian kirkossa. **Virsisurat** Pätärin talomuseolla ke 14.6. klo 18 Mätöntie 36, Ylijärvi. Teemu Muuri ja Elmo Olkkonen.

Kansanlaulukirkko juhannusaattona pe 23.6. klo 18 Nuijamaan kirkossa. Pasi Riepponen, Heidi Harju ja Elmo Olkkonen. Lettuja, kahvia ja mehua. **Maakirkko** ke 5.7. klo 18 Salpajinalla Hostikassa. M. Lehtola ja R. Tölli. **Iltahuuto** to 6.7. klo 19 Lappeen Marian kirkossa.

Lepolan hautausmaahartaus su 9.7. klo 18 Lepolan kappelissa, Lepolankatu 11 A. Mika Lehtola ja Riina Tölli. **Ylämaan hautausmaan 100-vuotisjuhla** su 12.7. klo 18 Ylämaan kappelilla, Leinontie 61. Mika Lehtola ja Riina Tölli.

Vainikkalan kesäkirkko to 13.7. klo 17 Vainikkalan kesäteatterilla, Rikkiläntie 47. Mika Lehtola ja Riina Tölli. **Perhemessu** su 30.7. klo 13 Nuijamaan kirkossa, Tassiantie 9. Johannes Kinnunen ja Riina Tölli. Kouluun lähtevien siunaus. **Lappeen kotiseutumessu** su 6.8. klo 10 Lappeen Marian kirkossa. **Sirkjärven maakirkko** to 6.8. klo 10 Sirkjärven metsäystymajalla, Ylämaantie 2505. Mika Lehtola ja Elmo Olkkonen. Kouluun lähtevien siunaus. **Kouluun lähtevien siunauskirkko** ke 9.8. klo 17 Lappeen Marian kirkossa, Valtakatu 35. Mika Lehtola ja Heidi Harju. **Laurinpäivän messu** to 10.8. klo 18 Kauskilan Kappelimäellä. Mika Lehtola ja Heidi Harju.

LAPPEEN SEURAKUNTA⁺
Lappeenrannan ev.lut. seurakunnat

TUOSAN RANTASAUNAAILLAT KESÄLLÄ 2023

Vehkataipaleentie 520

NAISET
klo 18-21

MIEHET
klo 18-20

su 18.6.
su 16.7.
ma 14.8.
ma 11.9.

su 11.6.
su 2.7.
su 30.7.
su 27.8.
su 17.9.

Tervetuloa mukaan yhteisiin kesäiltoihin!

AUTOTTOMILLE YHTEISKYYTI SAUNAPÄIVINÄ SEURAKUNTAKODIN EDESTÄ KLO 17:45

LAURITSALAN SEURAKUNTA⁺

Lappeenrannan ev.lut. seurakunnat

Valokuvakilpailu

Lappeenrannan kirkon neljä vuodenaikaa

Lappeenrannan kirkko juhlii 100-vuotista historiaansa elokuussa 2024. Juhlavuoden merkeissä Lappeenrannan seurakunta järjestää kaikille avoimen valokuvakilpailun ajalla 1.6.2023 - 31.5.2024 teemalla "Lappeenrannan kirkon neljä vuodenaikaa".

Kilpailun parhaista valokuvista pystytetään juhluvuden valokuvanäyttely Lappeenrannan kirkkoon. Kolme parasta kuvaa palkitaan lahjakorteilla Toivon Ikkuna Maailmalle -kauppaan.

Katso tarkemmat ohjeet linkin takaa ja osallistu!

lappeenrannanseurakunnat.fi/
lappeenrannan-kirkko-100-vuotta

LAPPEENRANNAN SEURAKUNTA⁺
Lappeenrannan ev.lut. seurakunnat

Kesän hautausmaakerrokset

Ke 28.6. klo 18 Lappeen Marian kirkon hautausmaa Kauppakatu 41a. Lähtö Sotaorpo-muistomerkitä.
To 6.7. klo 17.30 Lappeenrannan sankarihautausmaa Runon ja suven päivä. Kierros klo 17.30, lähtö Sotaorpo-muistomerkitä, Kauppakatu 41a. Iltahuuto klo 19.
Su 9.7. klo 16.30 Lepolan hautausmaa Lepolankatu 11 A. Lähtö pääportilta. Hartaus klo 18.
Ke 19.7. klo 18 Lepoharjun hautausmaa, Ilttulant. 21 Lähtö kappelin läheisyydestä. Hartaus klo 17.30.
Su 23.7. klo 16.30 Vanha hautausmaa Kauppakatu 73, josta lähtö. Hartaus klo 18.
Su 6.8. klo 16.30 Ristikankaan hautausmaa Lavolankatu 17, josta lähtö. Hartaus klo 18.

Kierrokset ovat maksuttomia, kesto 1–1,5 tuntia. Oppaina Raili Leino ja Ulla Rustholkarhu. Varmista ajat ES Keskiviikon kirkollisista!

LAPPEENRANNAN
EV.LUT. SEURAKUNNAT

Kristus-päivä Lappeenrannassa

Ylistän HERRAA

La 2.9.2023 klo 12
LAPPEEN MARIAN KIRKOSSA

Virittäydä läsnäoloon -ilta pe 1.9. klo 20
Majatalo-ilta la 2.9. klo 18
Ohjelmaa lapsille ja perheille

Katso ohjelma: [kristusyhdistaa.fi](#)

Järjestää: Kristus yhdistää ry, Hengen uudistus kirkossamme ry, Lappeenrannan seurakuntayhtymä, Lappeenrannan helluntaiseurakunta, Lappeenrannan vapaaseurakunta

VALTAKUNNALLINEN

Kummi-päivä 4.6.2023 klo 12-16

Tuosan leirikeskus, Vehkatalpaaleentie 520

TEHTÄVÄRASTEJA UINTIA
MAKKARANPAISTOA SAUNOMISTA
RENTOA YHDESSÄOLOA #KUMMINKAA

 [KUMMINKAA.FI](#)

LAPPEENRANNAN EV.LUT. SEURAKUNNAT

Iltahuuto

Eino Leinon, runon ja suven päivänä to 6.7. klo 19 Lappeenrannan sankarihautausmaalla

Ohjelmassa runoja, musiikkia, poimintoja sankarihautausmaan historiasta ja sankarivainajista, hartaus. Tarkemmin kirkollisissa ilmoituksissa. Kaikki tervetulleita, sateella ja kylmällä säällä ollaan Lappeen Marian kirkossa. Tilaisuutta edeltää kaupunkioppaiden järjestämä kierros sankarihautausmaalla klo 17.30, lähtö Sotaorpo-muistomerkitä.

Järj. Lappeenrannan ev.lut. srk:t, sotainvalidit, sota- ja rintamaveteraanit, lotat ja pikkulotat, sotaorvot, sotilaspojat, sota- ja evakkolapset.

LAPPEENRANNAN
EV.LUT. SEURAKUNNAT

Tunnelmia Sound of Faith -kuoron Lontoon-matkan kuva-albumista.

KUOROTOIMINTA

Sound of Faith -kuoron esiintyminen Lontoon merimieskirkossa

Suomen Merimieskirkko rakentaa välittäviä yhteisöjä kotimaassa, ulkomailla ja merillä. Merimieskirkko on tehnyt työtä merenkulkijoiden ja ulkomailla asuvien suomalaisten hyväksi jo vuodesta 1875.

Lontoon merimieskirkon tukikohta on kirkkorakennus Rotherhithessa, mutta merimieskirkko on mukana tapahtumissa ja kirkollisissa toimituksissa ympäri Isoa-Britanniaa ja Irlantia.

Lontoon merimieskirkon sekalainen seurakunta koostuu erilaisista ihmisistä. Kirkolle ovat tervetulleita kaikki – elämäntilanteesta, kansalaisuudesta ja vakaumuksesta riippumatta.

Jotkut kirkolla käyvästä ovat asuneet Lontoossa vuosikymmeniä, toiset muutaman kuukauden. Osa on tullut piipahtamaan ja osa jäädäkseen.

Suurimmalla osalla merimieskirkon yhteisöön kuuluvista ihmisistä on jokin yhteys Suomeen. Lontoon merimieskirkko on kirkko, turvapaikka ja olohuone suomalaisille ja Suomen ystäville. Lontoon merimieskirkko tunnetaan korvapuustista, saunasta ja Jeesuksesta.

Lappeenrannan seurakunnan gospelkuoro Sound of Faith sai viime syksynä kutsun esiintymään Lontoon merimieskirk-

koon. Lappeenrannan seurakunnan kirkkoherran myönteisellä suhtautumisella ja seurakuntaneuvoston avustuksella Sound of Faith -kuorolla oli mahdollisuus vastata kutsuun myönteisesti ja vierailla merimieskirkossa pääsiäisenä 2023.

”Lontoon merimieskirkko on kirkko, turvapaikka ja olohuone suomalaisille ja Suomen ystäville.”

Lontoon Merimieskirkossa kuoromme osallistui 1. pääsiäispäivän tapahtumiin. 1. pääsiäispäivä alkoi messulla, jossa Sound of Faith -kuoro esiintyi kuoronjohtajamme **Hanna Hyvärisen** johdolla. Messussa merimieskirkon johtajaa **Marjaana Härköstä** avusti pastori **Kukka-Maaria Kalpio** ja kanttorina toimi **Heidi Harju**.

Merimieskirkolla kuoromme otettiin lämpimästi vastaan ja pääsiäisaamun messu tarjosi pääsiäisaamun sanoman sekä kuoromme ja seurakunnan yhdessä tarjoamaa musiikin iloa ja toivoa.

Messun jälkeen olikin Sound of Faith -kuoron Miepä laulan, Luo-jallein laulan -konsertin vuoro, jonka ensiesitys Lontoon Merimieskirkossa onnistui parhaalla mahdollisella tavalla. Seurakuntalaiset olivat mukana ensi sävelistä alkaen ja laulujen sanat, sävelet ja upeat soolot koskettivat, niin kuulijoita kuin meitä kuorolaisia.

Päällimmäinen tunne kuoron Lontoon matkasta on syvä kiitollisuus. Miten ainutkertaisia, yhdessä jaettuina kokemuksia rakas kuoroharrastus voikaan tarjota.

Sound of Faithin Miepä laulan, Luo-jallein laulan -konsertti on mahdollista tulla kuuntelemaan vielä 11.8.2023 klo 19 Taipalsaa-

SARI HOKKANEN

KULTTUURI

Suomen ja suvun historiaa samassa paketissa

Rovasti **Antti Vanhasen** uusin kirja, joka ilmestyi tänä keväänä, paneutuu hänen oman sukunsa historiaan. Samalla se liittyy maamme historian tapahtumiin ensimmäisestä maailmansodasta alkaen. Kirja on saanut nimen *Lastuna laineilla – Suomi ja suku 1914-1948*.

Sukunsa vaiheista Antti on tehnyt tähän mennessä useita omakustanteita. Lisäksi hän on kirjoittanut vuoden 1918 sodasta artikkeleita lehtiin sekä Etelä-Karjalan maakuntayhdistyksen julkaisusarjaan.

Vuoden 1918 sota saa tässäkin kirjassa eniten sivuja, noin 90. Sotaa on kutsuttu useilla nimillä: vapaussota, luokkasota ja sisällissota. Jotkut käyttävät myös nimitystä kapina. Varsinaiset taistelut jäävät kirjassa vähemmälle huomiolle. Sen sijaan siinä keski-

tytään ihmisiin ja heidän kohtaloihinsa sodan jaloissa.

”Oman kiinnostuksensa historiaan Antti kertoo alkaneen jo lapsena, ja koulussa se oli hänen lempiaineensa.”

Vuoden 1918 sotaa voi kutsua hyvällä syyllä myös sisällissodaksi, sillä sekä valkoiset että punaiset teloitivat vastustajiaan. Tuomioille joutuivat taistelutehtäviin osallistuneet kuin myös siviili-
väestökin. Antille tämä sota on erityisen merkityksellinen, sillä hänen isoisänsä **Jooseppi Vanha-**

Pontuksella n. 10 km päässä keskustasta oli Siparin torppa, jossa vangitut miehet odottivat tuomion. Joku pääsi vapaaksi, mutta 21 teloitettiin 25.4.1918. Antti Vanhasen isoisä Jooseppi Vanhanen oli teloitettujen joukossa. Kirjan kuvitusta.

nen teloitettiin sodan loppuvaiheessa 25.4. yhdessä 20 muun vangin kanssa Pontuksella.

Joosepin leski **Lempi** jäi viiden lapsensa kanssa yksinhuoltajaksi. Lapsista nuorin, noin kahdeksan kuukauden ikäinen **Reino** oli Antin isä. Tämän turman muistoksi ”Kolmanteen ja neljanteen polveen” paljastetaan Pontuksella muistopaasi ja -puu kahden viikon päästä 14. kesäkuuta.

Oman kiinnostuksensa historiaan Antti kertoo alkaneen jo lapsena, ja koulussa se oli hänen lempiaineensa. Niinpä hän käy

Suomen historiaa läpi runsaan kolmen vuosikymmenen ajalta. Oman osionsa saavat viime sodat, talvi- ja jatkosota. Antti perkaa myös oikeistoradikalismien esiintymistä 1930-luvulla Lapuan liikettä ja Mäntsälän kapinaa myöten.

Lähde- ja kirjallisuusluetteloa tarkastelemalla selviää, että kirjan 140 sivuun on saatu runsaasti asiatietoa. Lukuisat historian tapahtumiin liittyvät kuvat täydentävät tekstejä. Lisäksi Antti on tehnyt myös useita henkilöhaastatteluja.

Tarkkaa työtä Antti on tehnyt, löysin kirjasta **Mannerheimin** ikää koskevan virheen. Kuvatekstissä kerrotaan **Hitlerin** vierailusta Mannerheimin 75-vuotispäivillä kesällä 1942 (ei 70-vuotispäivillä s. 120). Sähköpostissaan Antti mainitsi kahdesta virheestä: s. 79 kirkosta eroaminen 1930-luvun loppuun, po. 1920-luvun loppuun, ja s. 112 **Paasikivi** suur-lähettilääksi Tukholmaan 1935, po. 1936.

PERTTI KAKKONEN

Yksissä kansissa koko maakuntaa

LAPSUUSKODISSAMME oli ennen sotia painetut pelikortit, joissa esitettiin eri maakuntien nähtävyyksiä. Yksi kortti kertoi Savon Imatrankoskesta. Sotien menetysten jälkeen alettiin kehittää valtakunnan uuteen rajaan ulottuvaa kapeahkoa aluetta – Etelä-Karjalaa, myös paikallishistoriaa, kulttuuriperinnettä ja elävää kotiseututyötä.

Etelä-Karjalan maakuntayhdistys on lähes neljännesvuosisadan julkaissut paikallisperinnettä. Viimeisenä on ilmestynyt *Kirkonmäki kulttuurin kumpuna Etelä-Karjalassa* (2023).

Kokoomateos kattaa sisänsä hyvin erilaisia ja tasoisia kirjoituksia alkaen arkeologisista löydöistä, kansantarinoista, pappien kapakoista, penkkiroistoista ja kirkonrakentajista aina ”rajan kiroihin”, sotiin. Uukuniemen laaja mahtipitäjä kutistui kirkon ympärille pieneksi sotien jälkeen.

Hautausmaat ovat osa paikallista kulttuurihistoriaa. Kesäisin matkoillamme vaellamme hautausmailla, mikä on

länsimaissa lähes poikkeuksellista. Englannissa suomalaisopiskelija sai vastaansa ihmetystä kysyessään tietä lähimmälle hautausmaalle.

Kirjoittajien henkilökohtaiset lämpimät lapsuudenmuistot kirkosta tai sen ympäristöstä herättivät eloon omani: mielessäni hyöpiin Lappeen kirkon valaisinköyissä kuin Tarzan liaaneissa. Entä sinä lukijani?

Kirkon ympäristö muodostui markkina-, kääjä- ja monenlaisten kohtaamisten paikaksi. Ei liene vain yksi suku, jonka esi-isää sakotettiin tappelusta kirkonmäellä. Siellä olivat syksyisin palkollisten pestuun markkinat. Entä mitä olivat nuorten ”tuppijuhlat”?

Simpleen tehdasyhteisö oli maakunnassamme ainoa, jossa patruunoihin johdolla ja tuella syntyivät sekä seurakunta, pitäjä että kirkko – tässä järjestyksessä. Tehdas pysähdytettiin ja proomulla väki vietiin Parikkalan kirkkoon äänestykseen, joka voitettiin!

Kirjan kuvitus on korkeatasoinen ja laaja. Laskin, että

Ilmakuva Parikkalan vuonna 1817 valmistuneesta kaksoisristikirkosta eli kahtamoisesta. Suunnittelija valtion arkkitehti Carlo Bassi. Kirjan kuvitusta.

pelkästään **Jorma Tyrmin** artikkelissa arkeologisista löydöistä on 35 värikuvaa. Mielinkiintoista on, että ennen maakuntamuseon eläköityneen amanuenssin Jukka Luodon aikaa tynkä-Karjalan esihistoria oli lähes ”valkoinen aukko”.

Viime sodassa tuhoutui Nuijamaan kirkko, mutta Yhdysvaltojen luterilaisten tuella saatu pieni ja kodikas pyhätkö on mieluista kesäkirkko. Jotain Ylämaan kirkosta olisi kaivannut. Kiipeä kellotorniin, josta voi lukea talvisodan il-mavalvojan liijykynämerkin-

tä, kun helmikuun 26. päivänä emäseurakunnan Säkijärven kirkko paloi. Ylämaan kirkon spektroliittinen kastepaasi on lahjoitus seurakunnalle, kuten monet muut kirkkojen esi-neistä.

Kirkonmäellä, kirkkoissa ja hautausmailla kohtasivat pyhä ja arki – ihmisen elämän koko kirjo. Sitä kuvaa kotiseutunsa menettäneen kirjailija Unto Seppäsen kuulinilmoitus: Turvani on tuonelessa, armo kirkon ajan alla.

Julkaisu päättyy jouluaamun 2022 Rautjärven kirkon tuhopolttoon, josta kertoo yksi **Jukka Lehtisen** runo:

On joulun särkynyt rauha, itkunsekainen huokaus ja jostakin pusertaa esiin miltei sanaton rukous. On samaa puuta seimi, risti maisemaan piirtynyt, ja holvesta enkelten laulu on sydämiin siirtynyt!

ANTTI VANHANEN

Kirkonmäki kulttuurin kumpuna Etelä-Karjalassa. Toim. Jukka Lehtinen – Kari Luumi – Jouko Siitonen – Pertti Kakkonen. Etelä-Karjalan maakuntayhdistys, Lappeenranta 2023.

Jukka Kosonen

Via Crucis kokosi ennätysyleisön pääsiäisenä Lappeenrannan keskusta

Viidetä kertaa Lappeenrannassa järjestetty Via Crucis – Ristin tie kokosi ennätysyleisön.

LAPPEENRANNAN seurakuntayhtymän suurpönnistus kokosi tänä vuonna paljon katsojia. Ristin tietä oli kulkemassa kahtena päivänä lähes 18 000 katsojaa poliisin arvion mukaan, suurin osa varsinaisena esityspäivänä pitkäperjantaina. Sekä järjestäjät, että esiintyjät olivat iloisia siitä, että ihmiset löysivät tapahtuman ja pääsivät mukaan tunnelmaan yhdessä tuhansien muiden kanssa.

Via Crucista oli luomassa yhteensä 180 vapaaehtoista ja työntekijöitä eri tehtävissä. Vapaaehtoisia oli mukana näyttel-mässä, lavastamisessa, rakentamisessa ja puvustuksessa, kalusteiden vartioinnissa, tarjoilussa sekä kuorossa. Tänä vuonna Via Crucis -vapaaehtoisissa oli mukana myös yhteensä 14 keni-laista, jotka toimivat ensiapuryh-minä, näyttelijöinä sekä kaluston vartioinnissa. Koimme, että Luoja johdatti heidät mukaan Via Cru-ciin. Tapahtuma yhdisti yli kielirajojen.

Pääsiäisnäytelmän ja -vaelluk-sen ohjauksesta vastasi aiem-pien vuosien tapaan **Arto Myl-lärinen** apuohjaajanaan **Ani Hassinen**. Koreografiasta vastasi **Anna Levy**. Näytelmä noudatti pääosiltaan tuttua kaavaa, mutta näyttelijät ja järjestelyt vaihtuvat jokaisella kerralla. Kuten ohjaaja Myllärinen toteaa: "Via Crucis on joka kerta erilainen". Jeesuksen roolissa nähtiin tällä kertaa **Petri Liski**, Pietarin ja Marian rooleissa loistivat upeääniset **Kalle Virta-nen** ja **Eeva Semerdjiev**. Lapsisolistina kuultiin **Emelia Levjä**.

Tapahtuma keräsi osallistujilta kiitosta. Erityisesti vallilla toteut-tu loppukohtausta oli katsojille jälleen yksi mieleenpainuvim-mista hetkistä. Järjestelytiimil-

le viime hetken paikkaukset ja aikataulutus tuotti omat haas-teensa, mutta esitys kenraalihar-joituksineen toteutui odotetulla tavalla.

Via Crucis -työryhmä, johon Lappeenrannan seurakunnista kuuluivat **Marjo Hänninen**, **Anne Seino** sekä **Jari Berg**, vastasi ta-pahtuman tuottamisesta. Jär-jestäjät kokivat haasteena löy-tää riittävästi vapaaehtoisia eri tehtäviin. Tämän suuruusluokan projektissa on monta liikkuvaa palaa ja niinpä tekijöitä tarvitaan paljon.

Monelle Via Crucis -esitys päättyy, kun viimeisen näytök-sen valot sammuvat ja kansan-joukko vaeltaa takaisin kotei-hinsa. Järjestäjillä alkaa silloin purku-urakka. Valo- ja äänime-het aloittavat oman kalustonsa purkamisen ja kaikki lavasteet puretaan tuona yönä – kymme-net matot kerätään lavasteista ja valleilta, puurakenteet viedään varastoihin ja lavastuskankaat ripustellaan kuivumaan. Puvus-tus aloittaa oman tilan purkami-sen odottamaan seuraavaa käyttökertaansa. Liikennemeri-kit viedään kadulta pois ja moni muu työ tehdään vielä esitysyö-nä, pitkäperjantaina.

Suuresta urakasta ja monista erilaisista haastavista tilanteis-ta huolimatta ajatukset Via Cru-ciksesta ovat kuitenkin positi-i-visia. Kaikki kohtaamiset, joita tuli vastaan projektin aikana ja keskustelut, joita kävimme niin harjoituksissa ja kadulla on pai-nettu sydämeen.

Kiitos kaikille osallistuneille. Tämä kannatti toteuttaa.

VIA CRUCIS -TYÖRYHMÄ

VAPAAEHTOISTOIMINTA

KatuSaapas aloittaa Lappeenrannassa

Lappeenrannan ev.lut. seurakuntien erityisnuorisotyö vahvistaa vapaaehtoisten koulutusta ja rekrytointia valtakunnallisen Saapas-brändin alla.

Mitään radikaalia muu-tosta Saapas-perhee-seen liittymisessä ei Lappeenrannan seura-kuntien erityisnuorisotyöntekijä **Paula Seppäsen** mielestä ole.

— Suurin muutos on se, että nyt etsitään ja koulutetaan va-paaehtoisia nuorten parissa teh-tävään työhön työntekijöiden rinnalle.

Lappeenrannassa on etsivää nuorisotyötä tehty jo 30 vuotta, yhteistyössä kunnan ja järjestö-jen kanssa. Käytännössä tämä on näkynyt ammattilaisten jalkautu-misena kaupungissa järjestettä-viin tapahtumiin, kuten School's Outiin, School's Inniin, Sataman Valoihin ja Kaamospuhallukseen. Tämä toiminta on pääpainona tu-levaisuudessakin, mutta toivotta-vasti kasvavan vapaaehtoisjou-kon kanssa.

— Näin saataisiin huomatta-vasti laajemmin kohdattua nuo-ria, nyt nuoria ei ehditä aina koh-data tai auttaa, vaikka tarvetta olisi, Seppänen harmittelee

Saapastelua vuodesta 1972
Saapas-toimintaa on ollut Suo-

messa vuodesta 1972 ja sitä teh-dään eri paikkakunnilla. Se on alkanut kirkon nuorisotyön toi-mintana ja sitä se pitkälti nytkin. Joillakin paikkakunnilla kunnat ovat ottaneet vastuuta Saappaas-ta ja seurakunnat ovat yhteistyö-kumppaneina. Lappeenrannassa päävastuu on seurakuntien eri-tyisnuorisotyöllä.

"Kohdataan nuoret siellä missä nuoret ovat, on se paikka mikä tahansa."

PAULA SEPPÄNEN

Yhteistyökumppaneina jat-kavat niin kaupunki, hyvinvoin-tialue kuin poliisikin. Järjestöt ovat myös lähestyneet yhteis-työn merkeissä, mikä on Seppä-sestä erittäin ilahduttavaa. Hän kiittelee Saimaan kriisikeskusta mukanaolosta ja toivottaa uudet yhteistyökumppanit mukaan. Ta-voite on kaikilla toimijoilla sama: kohdata ja auttaa nuoria.

Ville Viinikainen

Vapaaehtoiset ja ammattilaiset kohtaavat nuoria heidän kohtaamispaikoissaan ja tapahtumissa.

— Nuorten ehdoilla ja heidän hyväkseen me kaikki teemme tätä työtä.

Erilaisia Saapas-ryhmiä on Suomessa 43. Saapas sisältää erilaisia alaryhmiä erilaisine pai-notuksineen, kuten KatuSaapas, FestariSaapas, NettiSaapas, Kriisi-Saapas ja KouluSaapas. Lappeen-rannan toiminta liittyy KatuSaap-paaseen, ensimmäisenä Kaak-koi-Suomen alueella.

— Saapastoimintaa Kaakkois-Suomessa on vain Kotkassa ja Mäntyharjulla. NettiSaappaan muodossa, Seppänen sanoo. Toi-minta Lappeenrannassa keskit-tyy tällä hetkellä suuriin tapahtu-miin, mutta mikäli vapaaehtoisia

saataisiin koulutettua riittävästi, väläyttelee Seppänen mahdol-lisuutta jalkautua esimerkiksi kauppakeskuksiin.

— Meille on jo pitkään tullut toiveita tällaisesta toiminnasta, mutta nykyisillä työntekijäresurs-seilla siihen ei ole ollut mahdol-lisuuksia. Tulevaisuuden toiveet lepäävät siis vahvasti vapaaeh-toistoimijoiden varassa.

Vapaaehtoisille tukea
Saapas-toiminta mahdollistaa hyvän vapaaehtoisten koulutuk-sen. Materiaalitukea, koulutus-materiaaleja ja koulutustukea saadaan Lasten ja nuorten kes-kukselta, joka organisoii Saapas-

toimintaa. Toimintaan on saatu taloudellista tukea mm. Stealta ja Yhteisvastuu-keräyksen tuo-toista.

Ensimmäisessä koulutuksessa on ollut mukana neljä uutta va-paaehtoista, jotka pääsevät tosi-toimiin ensimmäistä kertaa 3.6. järjestettävässä School's Outissa. Seppänen kertoo päivystämisen kuuluvan osana koulutukseen ja tähdentää samalla, että yksin va-paaehtoisia ei suinkaan kentälle lähetetä.

— Jokaiseen jalkautuvaan ryh-mään kuuluu aina kokoneem-pi, yleensä ammattilainen, joten vastuuta ei tarvitse pelätä eikä kauhistua. Ja koska kyse on va-

paaehtoistoiminnasta, vapaa-ehtoiset osallistuvat silloin, kun se heidän kalentereihinsa sopii, Seppänen täydentää.

Vapaaehtoisille on koulutuksen lisäksi tarjolla tukea esim. työn-ohjauksen muodossa. Tarjolla on mielekästä ja tarkoituksellista te-kemistä, yhteisö johon liittyä, vir-kistystoimintaa ja ammattilaisten tukea. Lisäksi Lasten ja nuorten keskus järjestää vuosittain kou-lutus- ja virkistymisviikonlopun, joka on Saapas-vapaaehtoisille ilmainen.

Kaike kaikkiaan asian ydin on, että koulutetut vapaaehtoiset ovat kohtaamassa nuoria ammat-tilaisten ohjaamina ja tukemina

- Muutama muistutus vanhemmille ja kavereille**
- Vastuu alaikäisistä lap-sista ja nuorista on aina vanhemmilla
 - Saapas-toimijat eivät mi-tenkään tavoita kaikkia nuoria satojen tai tuhan-sien joukosta
 - Ole kiinnostunut missä, miten ja millaisessa seu-rassa lapsesi viettää aikaa
 - Nuoret, pitääkö huolta kavereista ja tulkaa tar-vittaessa nykyisemään hihasta, jos toisen tilan-ne huolestuttaa
 - Kaikilla ei ole selkeää ka-veriporukkaa, kerrothan huomioistasi tai hädässä olevista ihmisistä paikal-la oleville aikuisille tai soita 112

siellä missä nuoret ovat, on se paikka mikä tahansa.

Miten Saapas-vapaaehtoiseksi pääsee?
Seppänen kannustaa hakeutu-maan koulutukseen, jos työ nuor-ten parissa yhtään tuntuu omalta ja kiinnostaa. Koulutukseen on jatkuva haku. Lisätietoja saa Saa-pas-toiminnan valtakunnallisilta ja paikallisilta verkkosivuilta. Va-paaehtoiseksi voi tulla kaikenlai-silla taustoilla, esim. terveyden-huollon, sosiaalityön tai kasva-tuksen taustaa ei tarvitse olla.

— Riittää, että on oma vahva kiinnostus ja halu auttaa, koulu-tuksesta saa lisäeväitä ja tukea. Seppänen tiivistää.

EUA FABRITIUS

➤ www.lappeenrannan-seurakunnat.fi/saapas/
➤ www.lastenjanuortenkeskus.fi/saapas/

Vanhusten kesäsauna

Sotainvalidien saunalla
Huhtiniemenkadun päässä
klo 13-15
14.6. | 19.7. | 23.8.

Saunakahvit ja mehut
Tervetuloa nauttimaan kesästä,
saunasta ja yhdessäolosta
yksin tai saattajan kanssa.

Tiedustelut
Ulla Junell 040 312 6811
Anu Piutula-Heinonkoski 040 312 6510

LAPPEENRANNAN EV.LUT. SEURAKUNNAT⁺
Vanhustyö

TARJOLLA SOPIVAN KOKOISET SAAPPAAT

OLETKO YLI 18-VUOTIAS JA KIINNOSTUNUT NUORTEN AUTTAMISESTA?

TULE VAPAAEHTOISEKSI LAPPEENRANNAN SAAPPAASEEN!

SAAPASTOIMINTA TARJOAA:

- Mahdollisuuden auttaa ja kohdata nuoria
- Koulutusta ja työnohjausta
- Ammattilaisten tukea
- Virkistystoimintaa
- Uusia tuttavuuksia

ILMOITTAUDU
www.bit.ly/saapas

LAPPEENRANNAN⁺ EV.LUT. SEURAKUNNAT

Tule asumaan keskelle kaupunkia!

Koulukatu 10 valmistuvassa talossamme on vielä vapaana muutama vuokra-asunto.

Huoneistokoot 21 m2 yksioista aina 64 m2, 3 h + k asuntoihin. Parvekkeilta upeat näkymät Raatihuoneen puistoon sekä Kaupunginlahdelle.

Tutustu huoneistojen varustelutasoon ja muihin tietoihin verkkosivuiltamme

lappeenrannanseurakunnat.fi/vuokra-asunnot

TAI
ota yhteyttä kiinteistösihteeri Tea Heikkiseen p. 040 3126 222 tea.heikkinen@evl.fi

AAMUKAHVILLA

Aktiivisuus pitää liikkeessä – ja liikunta on hyvästä

Ylämaalla asuva Jarmo Piispanen vannoo vapaaehtoistyön nimiin. Monessa mukana oleva Piispanen on toiminut samoin koko ikänsä.

Jarmo Piispanen jaksaa yhä hoitaa monenlaisia vapaaehtoistöitä. Työskentely ei ainakaan vielä ole tuntunut raskaalle.

Lappeen seurakunnan luottamushenkilönä toimiva **Jarmo Piispanen** on ollut seurakuntatoiminnassa mukana 1980-luvun alusta lähtien, kaikkiaan noin 40 vuotta. – Meillä on Lappeella ja Ylämaalla ollut aina sellainen henki, että emme luottamushenkilöinä vain istu kokouksissa, vaan osallistumme vapaaehtoisina toimintaan mahdollisimman paljon, Piispanen kertoo. Itse hän on jo Ylämaan seurakunnan aikoihin toiminut niin suntiona kuin pöytäkirjan ohjaajanakin. Sitten vapaaehtoistyöt seurakuntakentällä ovat sisällyttäneet niin luottamustöitä kuin jumalanpalvelusten avustamista. Onpa hän saarnannutkin useissa Etelä-Karjalan kirkkoissa, pääosin Rajakillan kirkkopyhissä, mutta myös muualla.

”Kirkko on meitä seurakuntalaisia varten, eikä päinvastoin.”

JARMO PIISPANEN

– Olen hyvilläni siitä, että olen saanut ei-teologina toimia kaikissa noissa tehtävissä. Piispanen pitääkin mm. jumalanpalveluksissa tehtävää työtä yhdeksi mielek-

käimmistä. Joskin mitään omista, lukuisista vapaaehtoistehtävistään hän ei myönnä työlääksi. – Ei tunnu yhtään raskaalle ja olen nauttinut niistä kaikista. Sit- ten kun alkaa tuntua vastentah- toiselle, en enää tee, Piispanen hymyilee.

Yhdistystoimintaa ja liikunnan ohjaamista
Piispanen vapaaehtoistoiminnan laajuutta kuuntelee hengästy- neenä. Paljon on mies ehtinyt ja ehtii vieläkin, 71 vuoden iässä. Yksi pitkäkestoisimmista on toimiminen Etelä-Karjalan Pip- lia-seuran hallituksessa, reilu 30 vuotta sihteerinä ja edelleenkin johtokunnassa. Kattojärjestös- säkin hän on toiminut 9 vuotta, joskin siitä hän on jo jättäyty- nyt pois. Merkittävä ja mieliinpai- nuvin urakka on ollut Raamatun käännöksen tekeminen Livvin kielelle. – Projekti liittyi teologian opintoihini Helsingin avoimessa yliopistossa. Työ luovutettiin Suo- men Pipliaseuralle. Piispanen on tehnyt työuran Rajavartioloitoksella opistoup- seerina. Tällä hetkellä hän on Kaakkois-Suomen rajakillan pu- heenjohtaja vuodesta 2008 läh- tien. Yhteensä jäseniä rajakillassa on yli 400 jäsentä. – Sen verran pitää maanpuo- lustuksellista toimintaa tehdä.

Liikunta on ollut aina lähel- lä sydäntä. Piispanen on kun- nostautunut aiemmin hiihdos- sa, myös hiihdon A-valmentaja- na. Suunnistustakin hän harrasti aktiivisesti, tosin reiluna miehe- nä myöntää vaimon olleen siinä häntä parempi. Valmentamisen ja oman urheilun lomassa luotta- mustehtäviä on tullut hoidettua niin Ylämaan Pyrkijöissäkin kuin SVUL:n Etelä-Karjalan jaostos- sakin. Liikuntaryhmien vetämistä Piispanen ei ole vielä lopettanut, vaan jatkaa ohjaamista Virojoel- la ja Miehikkälässä ja Ylämaal- la. Ryhmissä on hänen mukaansa ollut mukavasti porukkaa. – Tänä aikana on porukas- ta vain 6 kuollut – mutta se ei siihen jumppaan liity, Piispa- nen naurahtaa ja viittaa liikun- taryhmien keski-ikään. Piispanen mielestä liikunnan harrastami- nen omat rajoitteet huomioiden onkin terveyden kannalta tärkeää – varsinkin ikääntyessä.

Parasta on muiden auttaminen
Piispanen mainitsee vapaaehtoi- styön motiiviksi ja palkkioksi sen, että niin saa olla vaikuttamassa asioihin kuitenkin siten, että jalat voi pitää tukevasti maassa. Hän muistuttaa, ettei kaikkea voi mi- tata rahassa. Vapaaehtoistyössä voi kokea olevansa mukana teke-

mässä tärkeää työtä ja auttamas- sa lähimmäisiä. – Tämä jos mikä on lähimmäi- senrakkauden toteuttamista ar- jessa.

”Jokaiselle löytyy sopiva tehtävä, omat kiinnostukset ja vahvuudet ja taidot huomioiden.”

JARMO PIISPANEN

Vaikka kaikki erilaiset vapaa- ehtoistyöt vievätkin aikaa, mei- naa Piispanen jatkaa tekemistä niin kauan, kuin se tuntuu mie- lekkäälle ja terveyttä riittää. Hän kannustaa ihmisiä tulemaan mu- kaan toimintaan, sillä vapaaeh- toisia tarvitaan erilaisiin tehtä- viin. – Jokaiselle löytyy sopiva teh- tävä, omat kiinnostukset ja vah- vuudet ja taidot huomioiden. Olisi sääli, jos toiminta esim. yh- distyksissä lakkaa siihen, ettei te- kijöitä ole.

Perhe on ykkönen
Piispanen perheeseen kuuluu vaimo, kaksi lasta ja neljä lasten- lasta. Kaksi lapsenlapsista asuu Laukaassa ja kaksi Lappeenran- nassa.

– Vaikka omat lapset ovat tie- tenkin olleet rakkaita, lasten lap- set tuntuvat vielä tärkeämmille, Piispanen tunnustaa. Hän on iloi- nen, että lapset ja lasten lapset vierailevat usein. – Muistan kun ensimmäistä lapsenlasta pääsi katsomaan sai- raalaan, siltä istumalta oli läh- dettävä, Piispanen hymyilee. Perhe on Piispanen prioritee- teissa ollutkin aina ykkönen. Vuonna 2025 on merkkivuo- si, jolloin Piispanen ovat olleet 50 vuotta naimisissa. Piispanen siunaakin sitä, että molemmat ovat saaneet olla terveinä. Pit- kän avioliiton salaisuudeksi hän sanoo rakkauden puolisoa, lapsia ja lastenlapsia kohtaan. Tulevan 50-vuotishääpäivän varalle on jo tehty joitain suunnitelmia. – Todennäköisesti olemme matkoilla jossain päin maailmaa, tarkoita suunnitelmia ei ole vielä julkaistu, sanoo Piispanen sopi- van epämääräisesti.

Lopuksi haluan sanoa...
– Haluaisin sanoa sen, että jos elämässä tuntuu vaikealta – missä tahansa asiassa – niin otta- kaa ajoissa yhteyttä ammattiaut- tajiin. Heitä löytyy niin kunnalli- selta puolelta kuin seurakunnis- takin. Yksin ei tarvitse jäädä.

EIJA FABRITIUS

SEURAKUNTATERVEHDYS ILMESTYY

seuraavan kerran syksyllä 6.9. ES Keskiviikon välissä uusin, ajankohtaisin aiheihin.

Voit lähettää palautetta, juttuideoita ja materiaaliehdotuksia lukijanpalstalle 14.8. mennessä lehden verkkosivun lomakkeen kautta tai sähköpostilla: eija.fabritius@evl.fi.

Lehti on saatavissa sähköisessä muodossa verkkosivuillamme lappeenrannanseurakunnat.fi/seurakuntatervehdys.

Verkkosivuillamme lappeenrannanseurakunnat.fi löydät myös ajankohtaiset blogimme ja uutisemme.

Hyvää kesää!

Seuraa meitä myös somessa:

facebook.com/lappeenrannanseurakunnat

instagram.com/lprseurakunnat

youtube.com/lprseurakunnat